

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 3. De speciebus sensibilis communis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

ergo neque auditus, ita in mea opinione, gustus tantum immutatur ab obiecto immediato concurrente per se ipsum: ergo auditus tantum immutatur ab obiecto immediato. Respondeo enim has potentias esse diuersas, cuius natura à posteriori nobis innotebit.

15 Obicit vltimò Arriaga. Tubulus positus in fundibulo deferuit furdastis, ad percipiendum sonum, sicut inspicilia ad videndum homini, cecitate laboranti: ergo, sicut hic recipit species visivas mediis inspiciliis, ille auditivas medio tubulo. Respondeo negando consequentiam, potest enim dici, tubulum deferuere ad recipiendum sonum realem, medio quo potentia immutatur, sicut tu asseris tubulum esse medium aptius aëre ad recipiendas species soni, & ita, medio illo, melius audiri, ego affirmo, esse medium aptius aëre ad recipiendum sonum, & ita melius audiri medio illo, quam medio aëre.

16 Satis clarè respondisse existimo omnibus argumentis, quibus auctores probant, necessarias esse species auditus, & quorum solutione apertè constat, ex defectu applicationis soni ad potentiam auditivam has species necessarias non esse, quod sufficiens est, ad illas negandas, quando enim agitur de entitatibus superfluis in rerum natura non admittendis efficax est probatio, clara, & manifesta solutio argumentorum, quibus illarum existentia propugnatur.

17 SECUNDA CONCLUSIO. Odor non sentitur mediis speciebus. Duplex conclusio, huius, & præcedentis vnum est fundamentum, solutiones argumentorum, quibus impugnantur, diuersæ. Dedi illas, quæ ad præcedentem conclusionem attinent, & quæ ad hanc spectant.

18 Obicit Soar: odor non potest alium odorem producere, cum sit qualitas secunda, resultans ex temperamento primarum qualitatium: ergo tantum diffunditur per cubiculum in tenuibus substantiis odoriferis, quæ non possunt ita replere cubiculum, ut realiter ad potentiam accedant: ergo tantum accedunt intentionaliter. Multa inuoluit hoc argumentum, omnia tamen valde incerta, quæ vix possunt, neque à priori, neque à posteriori probabiliter confirmari. Fateor enim: odorem primò oriri à temperamento primarum qualitatium, cur tamen odor ortus ex his, non poterit alium odorem immediatè producere in subiecto non habenti tales qualitates, sicut calor in igne erit à forma ignis, postea tamen calor ortus à forma ignis alium calorem immediatè producit in subiecto, in quo non est forma ignis. Ex eo enim, quod forma ignis calorem producat, non inferitur, omnem calorem producendum esse necessariò à forma ignis, sic de odore respectu temperamenti philosophare, quod probabilius puto, quia difficile possunt tot partes materiæ exhalari, quot reperiuntur cum hac qualitate in diuersis cubiculis, in quibus odorifera substantia fuit posita, & odorem relinquit.

19 Dices calorem non esse productum alterius coloris, quia oritur ex temperamento primarum qualitatium: ergo neque odor est productus alterius odoris. Nego consequentiam, color enim est qualitas specie distincta ab odore, cuius natura à posteriori cognoscitur impotens alium calorem producere, quod de odore non constat. Vnde nego, calorem ex eo præcisè non esse productum aliis coloris, quia oritur ex temperamento primarum qualitatium; sed quia ita oritur ex temperamento, ut non possit naturaliter oriri ab alio colore, quod ex sua natura habet, quæ tantum à posteriori nobis innotebit: & non à priori.

20 Deinde admitto: odorem non esse productum odoris, & subiectum huius tantum esse partes, qualesdam exhalatas substantiæ odoriferæ: nego tamen has non posse realiter ad potentiam peruenire, quia, etsi totum cubiculum non valeant replere, cum hæ partes exhalatæ non sint omnes continuæ, neque contiguæ, possunt ita per cubiculum diffundi, ut nulla sit notabilis pars spatij illius, quod non contineat aliquam partem substantiæ odoriferæ, quæ per aspirationem simul cum aëre ad odoratus organum realiter trahatur.

21 TERTIA CONCLUSIO. Obiecta gustus, & tactus immediatè producant proprias sensationes; non mediis speciebus. Hanc conclusionem docent Huradus, & Arriaga supra contra Soar lib. 3. de anima cap. 26. Facilius hæc conclusio probatur, quam præcedentes, quia hæc obiecta nunquam sentiuntur, nisi immediatè applicata suis potentiis: ergo nunquam indigent speciebus, suppletibus applicationem illorum.

Sensibile commune dicitur, quod pluribus sensibus percipitur, sicut figura, & præsentia, quæ duplex est, circumscriptiua, & definitiua; de vtraque est difficultas, an percipiat, & an obiectum percipi circumscriptiua, & specialiter de circumscriptiua, quæ aliquibus conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO. Visus, & auditus percipiunt præsentias suorum obiectorum. Probatur hæc conclusio, quia ego video vnum hominem distantem ab alio, & hunc post illum: ergo video præsentiam illorum. Respondent aliqui: videre hominem distantem ab alio, non esse videre illorum præsentias, sed aliud corpus medium inter vtrumque. Contrà. Videre corpus esse inter vtrumque, & hoc esse ad dextrâ, & illud ad læuam, est videre præsentiam illorum corporum. Non enim eo ipso, quod videam substantiam illorum, video, hoc corpus esse medium, & alia duo, hoc ad dextram, & illud ad sinistram; possent enim illorum substantiæ alio modo collocari, neque hoc corpus esse medium inter alia duo, est aliquid distinctum, sed omnino idem cum præsentia corporis mediij, & extremorum, ac proinde qui videt corpus medium inter alia duo, necessariò videt præsentiam illorum.

De auditu probatur eodem modo, quia, quādo audio sonum, planè sensu percipio, sonum primò produci ad hoc litus, & non ad illud, quod experientia manifestè coniunct.

SECUNDA CONCLUSIO. Visus percipit figuram mathematicam, v.g. rotunditatem, & longitudinem. Hæc conclusio constabit ex dicendis in metaph. vbi probabo, figuram mathematicam non distingui à præsentia, neque aliquid addere supra illam, in qua formaliter consistit distinctiua partium, quæ rotunditatem formaliter constituit, sed visus percipit præsentiam, & distantiam partium: ergo percipit figuram mathematicam.

TERTIA CONCLUSIO. Auditus percipit hanc figuram: adeo tamen imperfectè, ut intellectus non possit illam discernere ex vi sensationis auditus, sicut diximus, potentiam visivam videre colorem longè distantem secundum rationem genericam, & specificam, licet intellectus non possit ex vitalis visionis elicere conceptum respondentem huic complexo: color ille est viridis, neque illum discernere à reliquis coloribus. Prior pars conclusionis ex præcedenti probatur, quia hæc figura mathematica est idè cū præsentia, sed auditus percipit præsentiam: ergo figuram identificat cū illa. Quod verò illa imperfectè percipiat patet, quia auditus non valet discernere inter diuersas partes soni, sicut visus discernit. Deinde probatur ex imperfectione, quia ipsam præsentiam percipit quia, licet auditus discernat sonum edī versus dextram, & non versus sinistram, non valet intellectus ex vi auditionis asserere: sonus est in hoc numero spatio distans per triginta, & non per quadraginta passus. Propter hanc imperfectionem audiendi præsentiam seu figuram, potest dici, figuram audiri ex parte obiecti, non verò ex parte modi, sicut, quando à longè video animal, ignorans an sit rationale, vel irrationale, in nostra sententia differentia ex parte obiecti cognoscitur æque ac genus, non vero ex modo cognoscendi.

QUARTA CONCLUSIO. Olfactus, gustus, & tactus non percipiunt sensibile commune, v.g. præsentiam, quia, dum quis immortus has sensationes elicit, non percipit, unde veniant obiecta, neque aliqua est ratio, quæ suadeat, illorū præsentias his sensibus percipi: Quod verò ex diuersa applicatione potentie, sub qua diuersam sensationem obiecti elicit potentia, possit homo affirmare, obiectū sensatū existere in hoc loco, & non in illo, non provenit ex intuitione immediatè, sed ex hoc discursu: obiectū intensius sentitur per applicationem potentie spatio, in quo est, sed obiectū melius sentitur per applicationem potentie spatio: ergo obiectum est in hoc spatio. Quod autem inferatur odore animalia, sine discursu est, quia in illum feruntur, & cum primū discedunt ab spatio, in quo odorem sentiunt, statim ad illud redeunt, & illuc feruntur, quò magis odorem sibi gratum percipiunt, quod fit sine discursu aliquo.

QUINTA CONCLUSIO. De facto, rebus hoc modo existentibus, visus, neque auditus non possunt naturaliter percipere propriū sensibile sine communi. Hæc conclusio probatur experientia, numquam enim percipimus colorem, nisi alicubi existentem, & idem patet in sono. Deinde à priori quia sensibile commune naturaliter non potest separari à sensibi-

à sensibili proprio: ergo quotiescumque applicatur sensibile proprium, applicatur etiam commune: ergo quotiescumque sensibile proprium producit speciem sui, eam producit sensibile commune, cum utrumque eodem modo applicetur, & eandem virtutem habeat producendi speciem.

29 **SEXTA CONCLUSIO.** Si Deus conferuaret obiectum visus v.g. colorem sine præsentia: color adhuc, supposita illius conseruatione sine præsentia, non posset videri naturaliter: posset tamen supernaturaliter. Priorem partem tenet ferè omnes scholastici. Posteriores tenent Alex. Alensis 4. p. q. 10. n. 7. art. 3. §. 8. Sotus in 4. dist. 10. q. 1. art. 7. qui affirmant, de facto Beatam Virginem supernaturaliter vidisse Christum in Eucharistia, non viso modo inextensionis, quem habet. Priorem partem ostendo ex dictis 7. phisic. ubi probaui, præsentiam requiri ex parte actus primi ad agendum: ergo color sine præsentia non est in actu primo ad producendam speciem sui: ergo non potest naturaliter illa producere: ergo neque videri. Posteriores fua deo ex dictis ibi, ubi statui Deum posse supplere defectum præsentiae, & agens sine præsentia requisita ad operationem posse supernaturaliter agere in distans extra totam sphaeram. Ex quo inferitur: posse, supernaturaliter operari sine omni præsentia, quia præsentia, quae non applicat agens ad passum intra sphaeram illius, non se tenet ex parte principij actui existentis ad operandum, cum non adiuvet ad operationem: immò potius illius naturaliter impeditura sit ratione distantiae, quam fundat talis præsentia.

30 **SEPTIMA CONCLUSIO.** Si Deus impediret concursum sensibilis communis, ad producendam speciem sui, sensibile proprium naturaliter speciem sui produceret, & color existens cū præsentia videretur, non visa præsentia. Ratio est quia color, vbi sit in actu primo potens producere speciem sui, non indiget concursu sensibilis communis, seu præsentiae: sed tantum præsentiae: ergo etiam si Deus impediret hunc concursum, dummodo conseruaret colorem cum præsentia, color esset in actu primo ad producendam speciem sui. Antecedens probatur: Color tantum indiget præsentia, ad producendam speciem sui, sicut quolibet agens indiget præsentia, ad suas operationes, vt sit debite agenti applicatum. Neque fundamentum est ad constituendam aliam exigentiam in colore, ad producendam sui speciem, quam in aliis agentibus ad producendos suos effectus. Quod autem, quotiescumque datur productio speciei sensibilis proprii, detur productio speciei sensibilis communis, non probat dependentiam actionum, sed earum concomitantiam prouenientem ex concomitantia agentium potentium species sui producere.

31 **OCTAVA CONCLUSIO.** Si præsentia definitiua non distinguitur à circumscriptiua, sed tantum sit circumscriptiuarum repetitio, obiectum indiuisibiliter existens potest videri naturaliter, non tantum secundum se, sed cum præsentia definitiua, seu multitudine circumscriptiuarum. Probatur hæc conclusio: quod vna pars sit cum alia penetrata, neque quod sit in multiplici, loco non impedit actiuitatem illius, quia penetrata in hoc loco eandem approximationem habet cum passio, ac si non esset penetrata, & præsens in hoc spatio. Secundum hanc sententiam dicendum est: Christum in Eucharistia ex natura rei naturaliter posse videri: ex merito autem fidei impediri visionem illius. Quod de facto ita contingere, adhuc data præsentia definitiua specie distincta, tenent Nominales, quos infra referam.

32 **NONA CONCLUSIO.** Si præsentia definitiua specie differt à circumscriptiua, obiectum definitiue existens non potest videri, vt præsens definitiue, hoc est, illius præsentia definitiua videri non potest. Defendunt hanc conclusionem Ricard. 14. dist. 2. art. 5. q. 2. Palud. & Capreol. q. ult. P. Soar. 3. p. tom. 3. disp. 53. sect. 4. Probatur hæc conclusio: obiectum commune adequatum est præsentia, quam de facto videmus, quod probatur ex eo, quod nullum est fundamentum, ad asserendum, illam præsentiam contineri sub obiecto huius potentiae, neque hanc potentiam habere virtutem, adhuc inchoatam producendi speciem expressam illius, ac proinde adhuc supernaturaliter videri non posset talis præsentia. Quod efficaciùs probabitur, si asseramus, talem præsentiam fore supernaturalem.

33 **DECIMA CONCLUSIO.** Obiectum definitiue existens per præsentiam definitiua, specie distincta à circumscriptiua, potest naturaliter videri non visa præsentia illius. Defendunt hanc sententiam præcipuè secundum partem

Francisc. de Quiedo Philosoph. Tom. II.

affirmatiua, quam hic specialiter tradidimus Ocham in 4. dist. 10. quaest. 5. art. 3. Maior quaest. 5. illam probabilem censet, Gabriel lect. 45. in Canone Missae littera P. Ratione conclusionis accipe. Præsentiam ipsam non posse speciem sui producere, non est impedimentum, ad hoc, vt illam producat sensibile proprium, quia, vt dicebam conclusionem 3. concursus sensibilis communis non requiritur ad concursum sensibilis proprii, sed requiritur præsentia sensibilis proprii, vt applicet virtutem actiua passio, & illam constituat in actu primo ad operandum, tanquam conditio requisita; sed præsentia definitiua applicat virtutem actiua, ad operandum, & illam constituit in eodem spatio, in quo præsentia circumscriptiua constitueret eandem: ergo obiectum definitiue præsens poterit sui speciem producere. Minor probatur: obiectum definitiue præsens in palmo spatij v.g. habet omnes partes correspondentes eisdem partibus spatij, ac correspondere si in eodem palmo spatij esset circumscriptiue, quia, cum quælibet pars obiecti correspondeat omnibus partibus spatij, correspondet parti illi, cui responderet, si esset circumscriptiue præsens, & insuper aliis partibus: ergo habet eandem applicationem, quam haberet circumscriptiue respectu illius spatij, quod occuparet. Quod autem habeat alias respectu aliarum partium spatij, non est impedimentum, ad agendum, quia, si corpus ex vi huius præsentiae est applicatum huic passio, quod ex vi alijs præsentiae sit applicatum alij passio distant, non impedit operationem, quia ad agendum in hoc passum non supponitur negatio applicationis ad aliud, sed positiua applicatio ad hoc. In hac sententia dicendum est cum Nominalibus supra citatis, Christum in Eucharistia secundum naturam leges posse videri: impediri tamen illius visionem ob meritum fidei.

34 **VNDECIMA CONCLUSIO.** Indiuisibile quantitatum separatim non posset naturaliter videri, secus supernaturaliter. Prior pars probatur: obiectum exiguum vix potest sensu percipi, vt patet in grano tritici, quod non potest videri, nisi in minima distantia, & alia sunt adeo exigua vt penitus non percipiuntur, vt patet in puluere per aerem sparso, qui non videtur, nisi nimia illius quantitas luce diffundatur: ergo indiuisibile, quod multo minus est, videri non poterit. Ratio huius conclusionis est, quia species producta ab obiecto indiuisibili, vel nimis paruo non potest ita pulsare animum, vt illum ab alijs operationibus reuocet, & ad visionem eliciendam indiuisibilis obiecti trahat. Posterior pars conclusionis probatur. Potest Deus cum animo, seu potentia concurrere ad visionem talis obiecti, etiam si potentia in actu primo non sit naturaliter ad illum excitata per speciem impressam, quia talis visio utpote obiecti visibilis non repugnat.

35 **DUODECIMA CONCLUSIO.** Sensibile commune v.g. præsentia, non est vna numero entitas duobus sensibus percepta, quia, licet visus, & auditus percipiant præsentiam: visus percipit præsentiam coloris, & auditus præsentiam soni, quæ præsentiae realiter distinguuntur: dicuntur autem sensibile commune, quia utraque præsentia eodem nomine gaudet.

36 **DECIMA TERTIA CONCLUSIO.** Præsentia coloris sentitur medijs speciebus, & præsentia soni immediate, nullis speciebus productis. Probatur conclusio: præsentia, & qualitas cuius est præsentia, eandem approximationem, & distantiam habent cum potentia: ergo præsentia qualitatis exigentis species ratione distantiae, eisdem indigebit propter eandem rationem, & præsentia qualitatis, quæ his non eget ratione approximationis, illis non indigebit: sed color eget speciebus, vt probaui: ergo & præsentia coloris, sonique præsentia sine illis sentitur, siquidem sonus medijs speciebus non sentitur.

PUNCTUM II.

De speciebus sensus communis.

1 **PRIMA CONCLUSIO.** Sensus internus non indiget speciebus, ad percipiendas sensationes exteriorum, sed immediate simul cum sensationibus externis potest sensationem internam elicere. Probo hanc conclusionem ex sufficienti applicatione quam habent sensationes externae ad immediate producendas sensationes, quæ sic ostendo. In homine sensatio externa est intimè præsens anime indiuisibili, &